

Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП

- септември 2022 г. -

Анкетата за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП¹ за периодот 2022 – 2024 година, спроведена во септември², покажува нагорна ревизија на очекувањата за просечната стапка на инфлација, како и мала нагорна ревизија во однос на очекуваниот раст на БДП. Економските аналитичари и во оваа анкета ги поврзуваат ваквите очекувања пред сè со ефектите и времетраењето на воениот конфликт во Украина, како и со развојот на околностите и последиците од пандемијата на ковид-19, како во земјата, така и во странство, при што нагласуваат дека сè уште постои висока неизвесност околу текот на идните случувања.

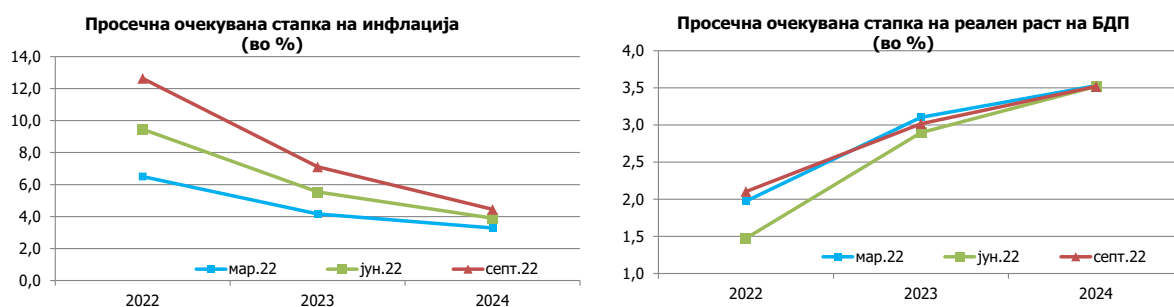
Во однос на **инфлацијата**, очекувањата за 2022 година упатуваат на просечна стапка од 12,6% и се повисоки во однос на претходната анкета (9,5%). Поумерена нагорна ревизија се забележува и кај очекувањата за 2023 и 2024 година, така што испитаниците очекуваат дека стапката на инфлација ќе изнесува 7,1% во 2023 година (5,5% во претходната анкета), односно 4,4% во 2024 година (3,9% во претходната анкета). Слично како и во претходната анкета, овие очекувања во голема мера се одраз на тековните случувања на пазарите на примарните производи поради нарушувањата поврзани со војната во Украина, односно повисоките цени на увезените добра, како што се цените на храната и енергијата, нарушените глобални синџири на снабдување, преносните ефекти од веќе започнатите трендови на раст на инфлацијата, како и неизвесноста околу разрешувањето на воениот конфликт и продолжувањето на поставените санкции и трговски рестрикции. Испитаниците исто така сметаат дека најавените зголемувања на платите и пензиите, како и засилувањето на кризата во снабдувањето со енергија би можеле да доведат до евентуални дополнителни инфлациски притисоци. Од друга страна, мерките коишто се преземаат од страна на носителите на монетарната и фискалната политика би можеле да го ублажат ценовниот раст. Испитаниците и натаму во најголем дел сметаат дека ваквите движења кај инфлацијата се претежно на страната на понудата и дека би имале одреден ефект и во наредната година, со постепено стабилизирање во 2024 година.

Во поглед на **економската активност**, очекувањата на испитаниците во оваа анкета се поповолни и упатуваат на раст од 2,1% во 2022 година (1,5% во претходната анкета) и раст од 3,0% во 2023 година (2,9% во претходната анкета). За 2024 година, испитаниците и во оваа анкета очекуваат раст од 3,5%. Притоа, најголемиот дел од испитаниците очекуваат дека растот во 2022 година ќе забави во споредба со претходната година, а дека во наредните две години умерено ќе закрепнува. Во однос на факторите, слично како и во претходната анкета, испитаниците и натаму ги поврзуваат ваквите очекувања за растот пред сè со воениот конфликт во Украина и

¹ Во 2017 година, Народната банка на Република Северна Македонија направи промена во анкетното истражување „Анкета за инфлациските очекувања“, којшто е преименувано во „Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП“, чијашто нова структура го следи кварталниот прашалник за професионални прогнозери (Quarterly Survey of Professional Forecasters, https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/survey_of_professional_forecasters/html/index.en.html), што го спроведува Европската централна банка (ЕЦБ), а воедно ја промени и структурата на примерокот, којшто сега е составен само од економски експерти.

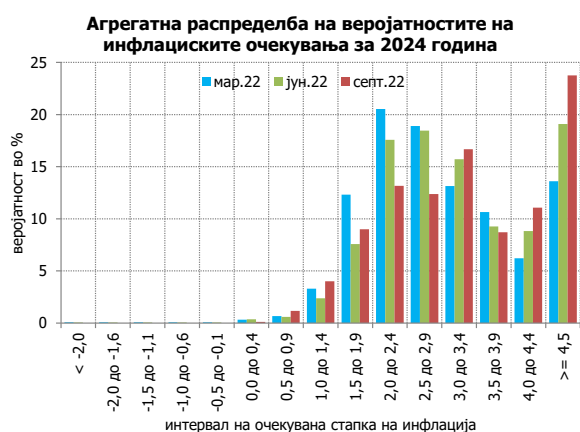
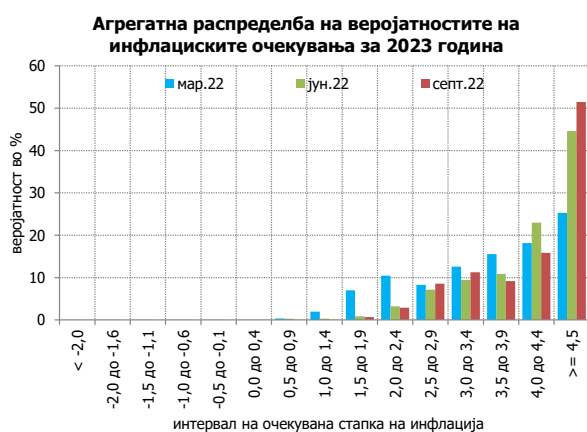
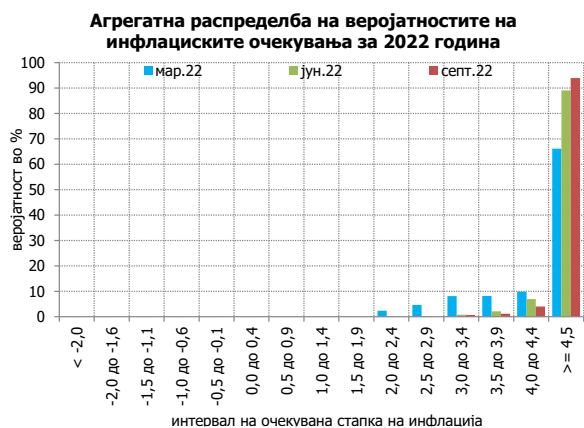
² Анкетата се спроведуваше во периодот од 12 до 19 септември 2022 година.

преземените санкции, што предизвикува раст на цените на енергијата и храната на светските берзи и проблеми во синџирите на снабдување. Намалената домашна и странска побарувачка, воздржаноста на домашните и странските инвеститори, намалената јавна потрошувачка и капитални инвестиции, но и зголемувањето на референтната каматна стапка од страна на Народната банка, според дел од анкетираниите економски аналитичари би придонеле за забавување на економската активност. Исто така, испитаниците и натаму ги наведуваат неизвесноста поврзана со идните случувања со пандемијата, со домашниот политички амбиент, како и со можноста за натамошна блокада на преговорите со ЕУ како фактори коишто би можеле негативно да се одразат врз економскиот раст во следниот период. Од друга страна, испитаниците сметаат дека мерките преземени од страна на Народната банка преку промената на инструментот на задолжителна резерва, како и економските мерки преземени за ублажување на ценовниот раст и справување со енергетската криза, би можеле да придонесат за раст на инвестициите, пред сè во алтернативни извори на енергија, како и натамошен солиден раст на потрошувачката и извозот, што позитивно би се одразило врз економскиот раст. Покрај тоа, евентуалниот напредок на преговорите за интеграција во ЕУ, враќањето на оптимизмот кај субјектите во економијата (кај потрошувачите и инвеститорите) и зголеменото остварување на капиталните проекти, како и остварувањето на плановите за заздравување и за забрзан економски раст, би можеле да имаат позитивно влијание врз растот и да придонесат за побрзо посткризно закрепнување на економијата, на среден рок.



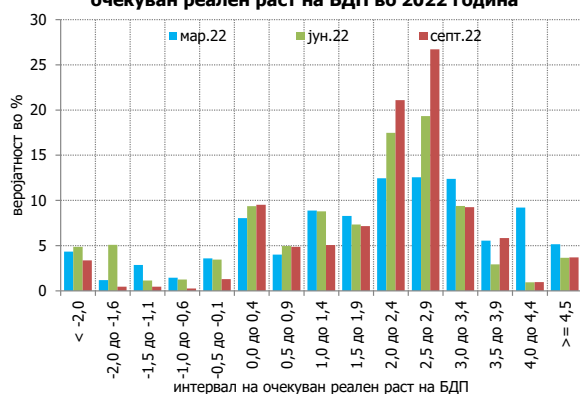
Во рамките на Анкетата, испитаниците даваат и свој поглед за **распределбата на веројатноста за остварување определени стапки во зададен интервал**. Овие оценки се користат за создавање на агрегатната распределба на веројатностите³. Агрегатната распределба на веројатностите за остварување на дадените стапки на инфлација и БДП во петнаесет интервали е прикажана на следниве графיקони, а резултатите главно се совпаѓаат со стапките коишто ги очекуваат испитаниците.

³ Агрегатната распределба на веројатностите претставува просек од оценетите веројатности од испитаниците за секој интервал на очекувана стапка на инфлација и стапка на раст на БДП.

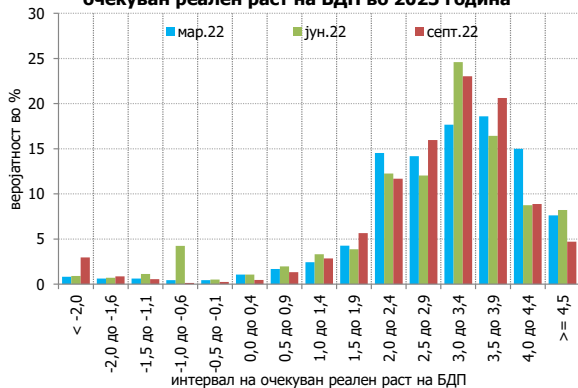


Во согласност со очекувањата за повисоки **стапки на инфлација**, во однос на претходната анкета, распределбата на веројатностите за оваа и за следните две години упатува на поместувања кон интервалите со повисоки вредности.

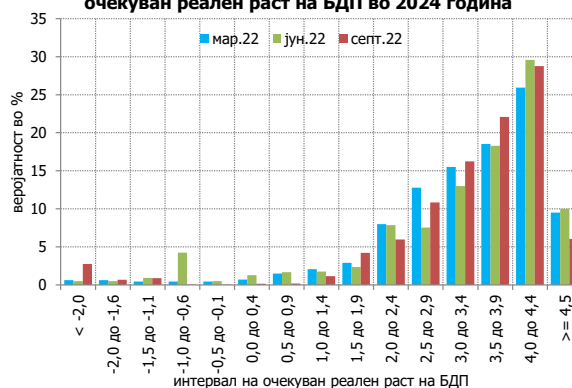
Агрегатна распределба на веројатностите на очекуван реален раст на БДП во 2022 година



Агрегатна распределба на веројатностите на очекуван реален раст на БДП во 2023 година



Агрегатна распределба на веројатностите на очекуван реален раст на БДП во 2024 година



Во однос на очекуваната **стапка на раст на БДП**, кај распределбата на веројатностите се забележуваат поместувања главно во нагорна насока, при поголема концентрација во и околу интервалот на очекуваната просечна стапка, кај сите три години.